

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی لرستان
دانشکده پرستاری و مامایی خرم‌آباد

پایان‌نامه:

دوره کارشناسی ارشد در رشته پرستاری سالمندی

عنوان:

بررسی ارتباط بین سواد سلامت، باورهای دارویی و ادراک بیماری در سالمندان مبتلا به پرفشاری خون

نگارنده:

اشکان بیرانوندی

استاد راهنما:

دکتر افسانه بیرانوند

استادان مشاور:

دکتر کیمیا کرمی

دکتر رسول محمدی

زمستان ۱۴۰۲

چکیده

مقدمه: سواد سلامت، باورهای دارویی و ادراک بیماری فاکتورهای موثر بر خود مراقبتی در سالمندان مبتلا به فشار خون است، با این وجود، هنوز ارتباط بین سواد سلامت با باورهای دارویی و ادراک بیماری در سالمندان بطور دقیق مشخص نشده است. از این رو، مطالعه حاضر با هدف تعیین ارتباط بین سواد سلامت، باورهای دارویی و ادراک بیماری در سالمندان مبتلا به پرفشاری خون انجام شد.

روش کار: پژوهش حاضر، یک مطالعه مقطعی از نوع توصیفی-تحلیلی بود که در محدوده زمانی فروردین ماه تا شهریور ماه سال ۱۴۰۲ بر روی ۴۷۵ سالمند تحت پوشش مراکز بهداشتی درمانی شهرستان خرم‌آباد، انجام شد. سالمندان به روش تصادفی چند مرحله‌ای انتخاب شدند. برای جمع‌آوری اطلاعات از پرسشنامه‌های اطلاعات جمعیت شناختی، سواد سلامت، ادراک بیماری و باورهای دارویی استفاده شد. تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۳ و با استفاده از آزمون‌های آماری تی مستقل، تحلیل واریانس، ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون انجام گرفت. سطح معناداری آزمون‌ها کوچکتر از ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

یافته‌ها: در پژوهش حاضر تعداد ۲۲۵ مرد (۴۷/۴ درصد) و ۲۵۰ زن (۵۲/۶ درصد) با میانگین (انحراف معیار) سنی $5/82 \pm 66/88$ سال مورد بررسی قرار گرفتند. میانگین (انحراف معیار) نمره سواد سلامت، باورهای دارویی و ادراک بیماری سالمندان به ترتیب برابر با $17/32 \pm 57/82$ ، $6/02 \pm 75/14$ و $8/89 \pm 38/36$ بود. یافته‌ها نشان داد که ارتباط و همبستگی مثبت و معنادار بین سواد سلامت (کل و تمامی ابعاد) با ضرورت ($P < 0/001$)، $R=0/651$ ، سود کلی ($P < 0/001$)، $R=0/589$ و تفاضل ضرورت-نگرانی وجود داشت ($P < 0/001$)، $R=0/572$. با این وجود ارتباط و همبستگی منفی و معنادار بین سواد سلامت (کل و تمامی ابعاد) با نگرانی ($P < 0/000$)، $R=-0/391$ ، زیان کلی ($P < 0/001$)، $R=-0/336$ ، سوء استفاده کلی ($P < 0/001$)، $R=-0/436$ و ادراک بیماری ($P < 0/001$)، $R=-0/632$ مشاهده شد. در تحلیل رگرسیون بین ضرورت-نگرانی با سواد سلامت ارتباط مثبت و معنادار مشاهده شد ($P < 0/001$).

نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج که نشان دهنده سواد سلامت ناکافی سالمندان و همچنین ارتباط قابل توجه سواد سلامت با ادراک بیماری و باورهای دارویی بود، علاوه بر طراحی، تدوین و اجرای مداخلات آموزشی جهت بهبود سواد سلامت باید توجه به اصلاح باورهای منفی دارویی و ادراک بیماری مد نظر قرار داده شود.

کلمات کلیدی: ادراک بیماری، باورهای دارویی، سواد سلامت، سالمند، بیماری فشار خون

Lorestan University of Medical Sciences
Faculty of Khorramabad Nursing & Midwifery

A Thesis Presented for the Degree of
Master of Science in Geriatric Nursing

Title:

**Investigating the relationship between health literacy, drug beliefs and disease perception
in the elderly with hypertension**

By:

Ashkan Beiranvandi

Supervisor:

Dr. Afsaneh Beiranvand

Advisors:

Dr. Kimia Karami

Dr. Rasool Mohamadi

2023

Abstract

Background: Health literacy, drug beliefs, and disease perception are among the factors affecting self-care in the elderly with hypertension, however, the relationship between health literacy, drug beliefs, and disease perception in the elderly has not yet been determined. Therefore, this study aimed to determine the relationship between health literacy, drug beliefs and disease perception in the elderly with hypertension.

Methods: This is a descriptive-analytical cross-sectional study that was conducted between March and August of 2023 on 475 elderly covered by health care centers in Khorramabad city. The elderly were recruited using multi-stage random method. Four instruments including a demographic questionnaire, Brief Illness Perception (B-IPQ), Health Literacy for Iranian Adults (HELIA) and Beliefs about medicines questionnaire (BMQ) were used to data collection. Data analysis was done using SPSS 23 software using independent t-tests, analysis of variance, Pearson's correlation coefficient and regression analysis. The significance level was set at 0.05.

Results: In the present study, 225 men (47.4%) and 250 women (52.6%) with an average age (standard deviation) of 66.88 years $\pm$ 5.82 were examined. The mean score (standard deviation) of health literacy, drug beliefs and disease perceptions of the elderly were 57.82 $\pm$ 17.32, 75.14 $\pm$ 6.02 and 38.36 $\pm$ 8.89, respectively. The findings showed that there was a significant positive correlation between health literacy (total and all dimensions) with necessity ($R=0.651$, $P<0.001$), General-benefit ($R=0.589$, $P<0.001$) and necessity-concerns differential ($R=0.572$, $P<0.001$). Nevertheless, a significant negative correlation was observed between health literacy (total and all dimensions) with concern ($R=-0.391$, $P<0.000$), General-harm ($R=-0.336$, $P<0.001$), General-Overuse ($R=-0.436$, $P<0.001$) and disease perception ($R=-0.632$, $P<0.001$). In the regression analysis between necessity-concern and health literacy, a positive and significant relationship was observed ($P<0.001$).

Conclusion: The results show the insufficient health literacy of the elderly, as well as the significant relationship between health literacy and disease perception and drug beliefs. Therefore, designing, developing and implementing educational interventions to improve health literacy is necessary. Furthermore, Modification of negative drug beliefs and disease perception should be considered.

Keywords: Blood pressure disease, Disease perception, Drug beliefs, Elderly, Health literacy

